

## Bolków – historia

**1108**

Pierwsza wzmianka o grodzie i kasztelani.

**1155**

Papież Hadrian IV w bulli wymienia Bolków jako gród.

**1241**

Najazd mongolski i zniszczenie grodu.

**ok. 1250**

Początki budowy gotyckiego kościoła św. Jadwigi.

**1276**

Bolków otrzymuje prawa miejskie.

**1277-1293**

Budowa kamiennego zamku Bolków przez Bolesława II Rogatkę.

**1298**

Budowa szpitala św. Ducha oraz kościoła z fundacji Bolka I Surowego.

**1312**

Miasto zyskuje nową nazwę Bolków (Gaj) dzięki księciu świdnickiemu Bernardowi, który nazwał je tak na cześć swego ojca Bolka I Surowego.

**1326**

Miasto posiada już własny herb i wydaje pierwszą pieczęć miejską.

**1330**

Budowa murów miejskich.

**1345-48**

Wojna z Czechami i nieskuteczne oblężenie miasta.

**1346**

Miasto otrzymuje przywilej targu solnego.

**1361-71**

Bolków posiada prawo mennicze i bije złotą i srebrną monetę.

**1392**

Bolków po śmierci żony Bolka II księżny Agnieszki przechodzi pod panowanie królów czeskich, którzy oddają go we władania rodom rycerskim.

### **29.VIII.1428-1430**

Miasto zostaje zdobyte i zniszczone przez Husytów w czasie wojen husyckich.

### **1461**

Odbudowa szpitala św. Ducha.

### **1463**

Król czeski Jerzy z Podiebradu zdobywa zamek i oddaje jako lenno burgrabiowi Hansowi von Tschirnhausowi (Janowi z Czernej), który zasłynął w okolicy z rozbojów, co pięć lat później staje się powodem zbrojnej wyprawy mieszczan na zamek.

### **1465**

Bolków kupuje wieś Wolbromek.

### **1468**

Zbrojna wyprawa mieszczan ze Świdnicy i Wrocławia na zamek w Bolkowie kończy się zdobyciem zamku i zabiciem przez powieszenie Jana z Czernej. Pieczęć nad miastem i zamkiem przejmuje król Maciej Korwin.

### **1483**

Maciej Korwin umacnia zamek.

### **1490**

Po wstąpieniu na tron Węgier Władysława Jagiellończyka Bolków zostaje odbity przez namiestnika królewskiego – księcia cieszyńskiego Kazimierza II z rąk zwolenników nieżyjącego już króla Macieja Korwina.

### **1493-94**

Zamek i miasto zostaje obleżony i zdobyty przez księcia Kazimierza II Cieszyńskiego i przekazany przez Władysława Jagiellończyka Fabianowi von Tschirnhaus.

### **27.IV.1495**

Król Władysław Jagiellończyk potwierdza wszystkie nadane wcześniej miastu przywileje.

### **XVI w.**

Wiek ciągłych nieszczęść i kataklizmów nawiedza miasto – zaraza, dżuma, powódzie, trzęsienie ziemi.

### **1508**

Miasto zdobywa przywilej wyboru rady miejskiej.

### **1526**

Przejście miasta pod panowanie dynastii Habsburgów i króla Czech i Węgier Ferdynanda (syna Filipa i Joanny).

### **09.IX.1526**

Miastu nadane zostaje przywilej jarmarku na Trzech Króli i w dzień św. Michała (29.IX).

**1534**

Biskup wrocławski i nyski Jakub rozszerza przywilej jarmarków na Niedzielę Palmową, Wniebowstąpienie i dzień św. Jakuba (25.VII).

**1539-40**

Architekt z Lombardii Jakub Parr (Pahr, de Pario) przebudowuje zamek na styl renesansowy i powiększa fortyfikacje.

**1544**

Kościół św. Jadwigi zostaje przemianowany na luterański.

**1551**

Miasto liczy 120 domów.

**1553**

Epidemia dżumy – umiera 1/3 mieszkańców.

**1555**

Powstaje cech piekarzy.

**1567**

Wielka powódź, wystąpienie z brzegów Nysy Szalonej.

**1570**

Druga powódź Nysy Szalonej.

**1573**

Kolejna wielka powódź.

**1583**

Zaraza w mieście – umiera 342 mieszkańców.

**1590**

Kolejny kataklizm nawiedza Bolków – tym razem trzęsienie ziemi przynosi znaczne straty materialne.

**1596**

Właścicielem zamku zostaje Maciej Łoga.

**1622**

Pożar szpitala św. Ducha.

**23.V.1618**

Początek Wojny Trzydziestoletniej, podczas której miasto zostanie kilkakrotnie oblężane, zdobyte i splądrowane.

### **1629**

Austriacki dragon von Bibra zajmuje miasto podczas Wojny Trzydziestoletniej i zmienia kościół z powrotem na katolicki. Mieszkańcy Bolkowa, w większości protestanci, są zmuszani wyznawać katolicyzm.

### **23.03.1632**

Wielki pożar miasta w święta Wielkanocne – tylko ratusz i cztery domy zostają oszczędzone.

### **1640-42**

Podczas Wojny Trzydziestoletniej wojska szwedzkie pod dowództwem fińskiego oficera Torstena Stålhandske dwukrotnie bezskutecznie oblegają miasto.

### **IX.1646**

Trzecie oblężenie Bolkowa przez Szwedów tym razem pod dowództwem Arvida Wittenberga i kapitulacja miasta, dowódcą obrony Bolkowa dowodzi baron von Zedlitz.

### **1646-50**

Kościół ponownie zostaje przemianowany na protestancki.

### **24.X.1648**

Koniec Wojny Trzydziestoletniej – populacja Bolkowa liczy zaledwie 100 mieszkańców, a straty materialne po wojnie wynoszą wg różnych wyliczeń 30-35 tys. guldenów.

### **1650**

Dynamiczny rozwój tkactwa w rejonie w tym także w Bolkowie.

### **08.V.1650**

Wymarsz wojsk szwedzkich z miasta.

### **1669**

Cesarz Leopold I potwierdza przywileje miasta.

### **1670**

Miasto buduje nowy ratusz.

### **1674**

Budowa nowego szpitala.

### **1688**

Populacja Bolkowa wynosi już 456 mieszkańców.

### **1704**

Zakon cystersów z Krzeszowa kupuje miasto. Wchodzi także w posiadanie zamku, po śmierci ostatnich właścicieli von Zedlitzów i rozpoczyna jego remont i przebudowę.

**1707**

Zorganizowano pierwszy targ na płótno lniane i przędzę, powstaje także pierwszy drewniany wodociąg z Wierzchosławic.

**1720**

Piorun uderza w zamek i budowlę trawi pożar.

**1727**

Powstaje figura św. Jana Nepomucena.

**1742**

Śląsk pod panowaniem pruskim – w mieście na rynku (w miejscu gdzie teraz stoi anielska fontanna) powstaje drewniano-murowany ewangelicki kościół.

**1745**

Miasto liczy 1033 mieszkańców.

**1756-63**

Wojna Siedmioletnia pomiędzy Wielką Brytanią i Prusami a Francją, Austrią, Rosją i Szwecją.

**1761**

Mieszczanie Bolkowa płacą Prusom kontrybucję w wysokości 5 tys. talarów.

**1763**

Przemarsz wojsk rosyjskich, które plądrują miasto i okolicę, od tej pory zamek w Bolkowie stoi opuszczony.

**1775**

Król Prus Fryderyk II Wielki uwalnia miasto od służby wojskowej, ponieważ przemysł lniany ma duże znaczenie dla zaopatrzenia gromady i tworzy straż obywatelską.

**1792**

W mieście wybudowane zostają wodociągi.

**25.III.1793**

Powstanie tkaczy.

**1795**

Powstaje kronika „Bolkowskie osobliwości na podstawie rękopisów, dokumentów i książek, zebrane i opracowane przez Benjamina Gottlieba Steige, kupca w Bolkowie”.

**1801-03**

Wyburzenie drewnianego szpitala i budowa murowanego. Miasto liczy 1301 mieszkańców.

### **1806-07**

Podczas wojny napoleońskiej francusko-pruskiej, miasto musi ponosić koszty w wysokości 14 tys. Budowa drogi z Jeleniej Góry do Świebodzic przez Bolków.

### **1807**

Pruska reforma administracyjna – Bolków staje się miastem powiatowym.

### **1809**

Pierwsza manufaktura (tkalnia Inu – filia świebodzickiej przędzalni) założona przez Christiana Gottlieba Kramsta i prowadzona przez jego syna Ernsta Heinricha. Pierwsze wybory burmistrza i rady miejskiej.

### **X.1810**

Kasacja zakonu Cystersów i sekularyzacja dóbr kościelnych, miasto i zamek staje się własnością państwa pruskiego.

### **1812**

Mury obronne zostają rozebrane.

### **1814**

Powstaje druga manufaktura Inu w mieście.

### **1822**

Przebudowa i powiększenie bram miejskich.

### **1818-32**

Bolków staje się siedzibą władz powiatu.

### **1825**

Miasto zamieszkuje 1470 mieszkańców.

### **1827**

Przebudowa ratusza wg stylu klasycystycznego przez Hedemana z Kamiennej Góry.

### **1830-31**

Epidemia cholery – umierają 63 osoby.

### **1832**

Mechanizacja tkalni Inu przez jej założyciela Kramsta, używa się w tym czasie najnowocześniejszych rozwiązań technologicznych pochodzących z Anglii.

### **1834**

Z Bolkowa odchodzi dwa razy w tygodniu poczta do Świebodzic.

### **1845**

Bolków liczy 204 domy, ratusz, szpital, słodownię, gorzelnię, browar, młyn, wiatrak, dwie cegielnie.

### **01.VI.1845**

Umiera Christian Gottlieb Kramms, przekazując w testamencie znaczne sumy pieniężne na biedotę, kościół i szkołę, a także dwa ogrody, na których później zbudowano nowy kościół ewangelicki i szkołę.

### **1849**

Pierwsze oświetlenie uliczne – 6 latarni gazowych w rynku.

### **1850**

Powstanie pierwszego urzędu pocztowego.

### **1851-52**

Powstaje droga z Bolkowa do Jawora.

### **1855**

Rozebranie drewnianego kościoła ewangelickiego z powodu złego stanu technicznego i budowa nowego kościoła ewangelickiego św. Trójcy w Bolkowie przy obecnej ul. Kamiennogórskiej.

### **1858**

Miasto wzbogaca się o Anielską fontannę (niem. Angel Brunnen), która powstaje na rynku w miejscu, dawnego kościoła ewangelickiego, w miejscu gdzie znajdował się ołtarz. Dynamiczny rozwój przemysłu, w mieście działają: mechaniczny zakład tkacki „Krammst & Söhne” (zatrudnia ok. 1500 tkaczy), bielarnia, fabryka papierosów, dwa tartaki.

### **1865**

Miasto zamieszkuje 2001 mieszkańców, część ulic zostaje wybrukowanych.

### **1866**

Druga epidemia cholery – umierają 62 osoby.

### **1867**

Powstanie stacji telegraficznej.

### **1871**

Miasto liczy 2634 mieszkańców.

### **1874-79**

Budowa kanalizacji w mieście.

### **1886**

Powstaje instytut dla dobrze urodzonych dziewcząt z salą gimnastyczną.

### **01.XII.1890**

Otwarcie linii kolejowej Strzegom - Bolków.

### **24.VII.1891**

Odsłonięcie granitowej tablicy upamiętniającej Teichmanna przy zamkowym murze, za sprawą Towarzystwa Karkonoskiego.

### **1892**

Zostaje zatwierdzony pierwszy projekt rozwoju miasta.

### **01.VII.1899**

Przedłużenie linii kolejowej ze Strzegomia przez Bolków do węzła kolejowego w Marciszowie.

### **1900**

Przeprowadzono spis ludności, wg którego miasto zamieszkuje 3897 mieszkańców, z czego 2896 to ewangelicy, 986 katolicy, 8 żydzi i 7 innych wyznań chrześcijańskich.

### **1905**

Po śmierci hrabiego Hoyosa zamek przejmuje „Haimatverein Bolkenhain”, który opiekuje się także muzeum i zamkiem w Świnach. Kolejny spis ludności: 3959 mieszkańców, w tym 2787 ewangelików, 1148 katolików, 11 Żydów, 7 innych wyznań.

### **10.III.1913**

Ówczesny burmistrz Bolkowa Feige powołuje Verein für Heimatpflege (Bolkowskie Towarzystwo Regionalne).

### **1918**

Powiat Bolków zajmuje obszar 35916 ha i składa się z 2 miast, 49 wiejskich wspólnot gminnych, 38 majątków ziemskich.

### **1920**

Szybki rozwój turystyki w rejonie, w Bolkowie są dwa hotele, gospoda z pokojami gościnnymi i osiem restauracji, w tym czasie miasto liczy 3900 mieszkańców.

### **1924**

Podczas uroczystych obchodów 60. urodzin Fedora Sommera (śląskiego pisarza i nauczyciela urodzonego w pobliskim Hohenfriedebergu - ob. Dobromierz) powstaje idea zorganizowania sceny teatralnej na zamku, która doczekała się realizacji w roku następnym.

### **1925-26**

Coroczny festiwal teatralny na zamku „Bolkenhainer Festspiele” (zw. „Bolkofest”), w czasie którego mieszkańcy wystawiają sztukę Fedora Sommera „Bolko”.

### **1925**

Herbert Müller wraz z innymi pięcioma osobami zakłada lokalny oddział NSDAP.

### **1929**

Postawienie pomnika ku czci poległym w czasie I wojny światowej na cmentarzu.



### **01.X.1932**

Kolejna pruska reforma administracyjna, w wyniku której Bolków nie jest już siedzibą powiatu i zostaje włączony do powiatu kamiennogórskiego. Na burmistrza ponownie zostaje wybrany Seichert.

### **1933-45**

Bolków zostaje włączony do powiatu jaworskiego, regencji legnickiej.

### **30.I.1933**

Przejęcie władzy przez nazistów, nowo wybrany burmistrz zostaje zdymisjonowany a jego miejsce zajmuje Herbert Müller.

### **10.V.1933**

Adolf Hitler wysłał pismo do rady miejskiej Bolkenhain (Bolków), w którym dziękuje za nadanie mu honorowego obywatelstwa miasta.

### **1935**

Zamek Bolków odwiedza prawie 45 tys. osób.

### **1937-38**

Remont zamku.

### **1939**

Populacja Bolkowa liczy 4600 mieszkańców.

### **17-18.VI.1939**

Drugi festyn muzyki ludowej i premierowe wykonanie „Bolkowskiej muzyki zamkowej” pod kierownictwem kompozytora prof. Bialasa z Wrocławia.

### **1940-45**

Na Wilhelmshöhe (Wzgórze Ryszarda) znajdują się koszary RAD (Reichsarbeitsdienst – Służba Pracy Rzeszy) (nr 4/103, 230 mężczyzn) jako filia obozu koncentracyjnego Gross-Rosen. Więźniów zatrudnia się w fabryce przemysłu lotniczego i przy budowie sztolni podziemnych zakładów.

### **I.1945**

Na Śląsk wkracza Armia Czerwona.

### **II.1945**

Oddziały Waffen SS „Estonia” wywożą i ukrywają w majątku dr Ruffelsa w Halbendorf (ob. Półwie) cenniejsze eksponaty z Muzeum Regionalnego na zamku.

### **12.II-V.1945**

Ewakuowane z Jawora władze powiatowe działają w Bolkowie.

### **25.II-15.IV.1945**

Bolków organizuje obronę miasta, na przedmieściach ustawiane są zapory i kopane doły przeciwczołgowe.

### **07.V.1945**

Mieszkańcy Bolkowa uciekają przed nadciągającą Armią Czerwoną w kierunku Kamiennej Góry.

### **08.V.1945**

31 Armia I Frontu Ukraińskiego wyzwala Bolków.

### **08-09.V.1945**

Wskutek eksplozji i podpaleń zniszczonych zostaje 15 budynków w mieście: przy ulicach Słowackiego, Polnej, Świerczewskiego, Bolka, Kraszewskiego, Jeleniogórskiej i gospoda naprzeciw Młyńskiego Mostu. Granaty wybuchają także w ogrodzie Lauterbacha poniżej zamku. Wyszadzony zostaje Blockhaus na Wzgórzu Ryszarda.

### **09.V.1945**

Z końcem II Wojny Światowej wojska radzieckie przekazują władzę w mieście Polakom. Działania wojenne szczęśliwie omijają miasto i nie wyrządzają większych szkód.

### **1945**

W Bolkowie założono OSP Bolków, a cegielnia przy ul. Świerczewskiego zostaje wyburzona.

### **VI.1945**

Pierwsi polscy osadnicy przybywają do miasta.

### **1946**

Początek wysiedlania ludności niemieckiej, Bolków liczy 2800 mieszkańców.

### **1949**

Otwarcie Biblioteki Publicznej w Bolkowie.

### **1950**

Uruchomiono Zakład Przemysłu Lniarski „Wisła”, w którym pracują 293 osoby.

### **1952**

ZPL „Wisła” zwiększa zatrudnienie do ponad 400 osób.

### **1955**

Kryzys w zakładzie lniarskim z powodu braku surowców.

### **1956**

Przejęcie gospodarki mieszkaniowej przez Miejski Zarząd Budynków Mieszkalnych, fuzja Zakładów Przemysłu Lniarskiego w Świebodzicach i Zakładu Przemysłu Lniarskiego w Bolkowie i powstanie ZPL „Silena”, upaństwowienie tartaku przez Okręgowe Przedsiębiorstwo Przemysłu Drzewnego w Legnicy.

### **1957**

Modernizacja i rozbudowa miasta.

### **1961**

Utworzenie Zasadniczej Szkoły Włókienniczej przy ZPL „Silena”, w której naucza się tkactwa i przędzenia.

### **1962**

Utworzenie Zasadniczej Szkoły Rachunkowości Rolnej na ul. Mickiewicza 1 (ob. internat ZSA, w pierwszym roku powstaje jedna 46-osobowa klasa.

### **1963**

W ZSRR kształcą się już 93 osoby.

### **1965**

OSP Bolków otrzymuje swój sztandar.

### **1967**

Tartak przechodzi pod zarząd Dolnośląskiego Przedsiębiorstwa Przemysłu Drzewnego we Wrocławiu. Podział szkoły podstawowej na dwie: SP nr 1 i SP nr 2.

### **1968**

Pożar garbarni nr 1 – produkcja ustaje.

### **1971**

Miasto otrzymuje status uzdrowiska i mało adekwatną i nieużywaną nazwę Bolków Zdrój.

### **01.IX.1971**

Powstaje Technikum Rachunkowości Rolnej i 2-letnia Zasadnicza Szkoła Rolnicza.

### **1975**

Modernizacja parku maszynowego w „Silenie”.

### **1977**

Początek budowy Ośrodka Wypoczynku Świątecznego: basenu 50x22 m, amfiteatru oraz zaplecza za ok. 10 mln. zł. Utworzenie Zespołu Szkół Rolniczych, w skład którego wchodzi szkoła przy ul. Niepodległości. Powstaje Średnie Studium Zawodowe Włókiennicze.

### **1979**

Otwarcie OWS pod zarządem MGOKSiR – Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji.

### **VIII.1979**

W Domu Kultury odbywają się koncerty, na których występuje Mieczysław Fogg i Zespół Pieśni i Tańca Uniwersytetu Lubelskiego „Lublin”.

### **1980**

Miasto zamieszkuje 5731 mieszkańców, „Silena” zatrudnia 1200 osób, równocześnie szczyt niedoboru towarów.

**1982**

PTTK-Foto-Pam zatrudnia ok. 250 osób.

**1983**

Zbiorcza Szkoła Gminna zostaje przemianowana na Szkołę Podstawową.

**02.V.1987**

Dom Kultury organizuje manifestację pokojową w Gross-Rosen z udziałem Armii Czerwonej.

**02.VIII.1987**

Inauguracja V Międzynarodowego Festiwalu Teatrów Ulicznych.

**1989**

„Silena” zatrudnia 1152 osoby.

**1990**

Populacja miasta wynosi 5584 mieszkańców.

**29.XI.1990**

Ukazuje się pierwszy numer tygodnika regionalnego „W MiG” (nakład 1000 sztuk, 6 stron, cena 1500 zł).

**1991**

Wielkie bezrobocie (ok. 30%) i kryzys w mieście.

**III.1992**

Redakcja wtedy już dwutygodnika „W MiG” otrzymuje nagrodę w konkursie na najlepszą gazetę lokalną organizowanym przez Fundację na Rzecz Demokracji w Europie Wschodniej. Gazeta ukazywała się jeszcze do grudnia jako miesięcznik.

**21.IV.1992**

Powstaje Towarzystwo Miłośników Bolkowa.

**1993**

Budowa dwóch bloków mieszkalnych przy ul. Piastowskiej. Reaktywacja gazety „W MiG – Gazeta Regionalna” po zmianie redakcji.

**10.II.1993**

Odsłonięcie pomnika Sybiraków na pl. Jana Pawła II dzięki staraniom Koła Związku Sybiraków w Bolkowie.

**1994**

Towarzystwo Miłośników Bolkowa realizuje pomoc charytatywną, sprowadzając dary od partnerskiej gminy Heerde w Holandii.

**1994-95**

Budowa przejścia podziemnego przy ul. Sienkiewicza.

### **I.1996**

Zamknięcie linii kolejowej Strzegom-Bolków-Marciszów, tym samym miasto traci jedyne połączenie kolejowe.

### **VII-VIII.1997**

Na zamku odbywa się czwarte z kolei, a pierwsze w Bolkowie „Castle Party” – festiwal muzyki gothic rock, na który przyjechało około 1500 fanów. Od tej pory impreza odbywa się na zamku co rok przez cały weekend na przełomie lipca i sierpnia.

### **28.IX.2001**

Uroczyste odsłonięcie figurki chłopca na anielskiej fontannie w rynku.

### **02.IV.2006**

Odsłonięcie pomnika Jana Pawła II na pl. Jana Pawła II przed kościołem parafialnym św. Jadwigi.

### **31.XII.2006**

Miasto liczy 5566 mieszkańców.

### **IX.2007**

W pobliżu Bolkowa odnaleziono masowy grób z okresu II Wojny Światowej, w którym złożono ok. 120 osób.